

ספורטאים יהודיים מצטיינים במשחקים האולימפיים

יורם אהרוני

מורה לחנ"ג, גאון הירדן דרכא

מורה לאתלטיקה, המכללה האקדמית בווינגייט

ואחראי אתר המומחים במכללה

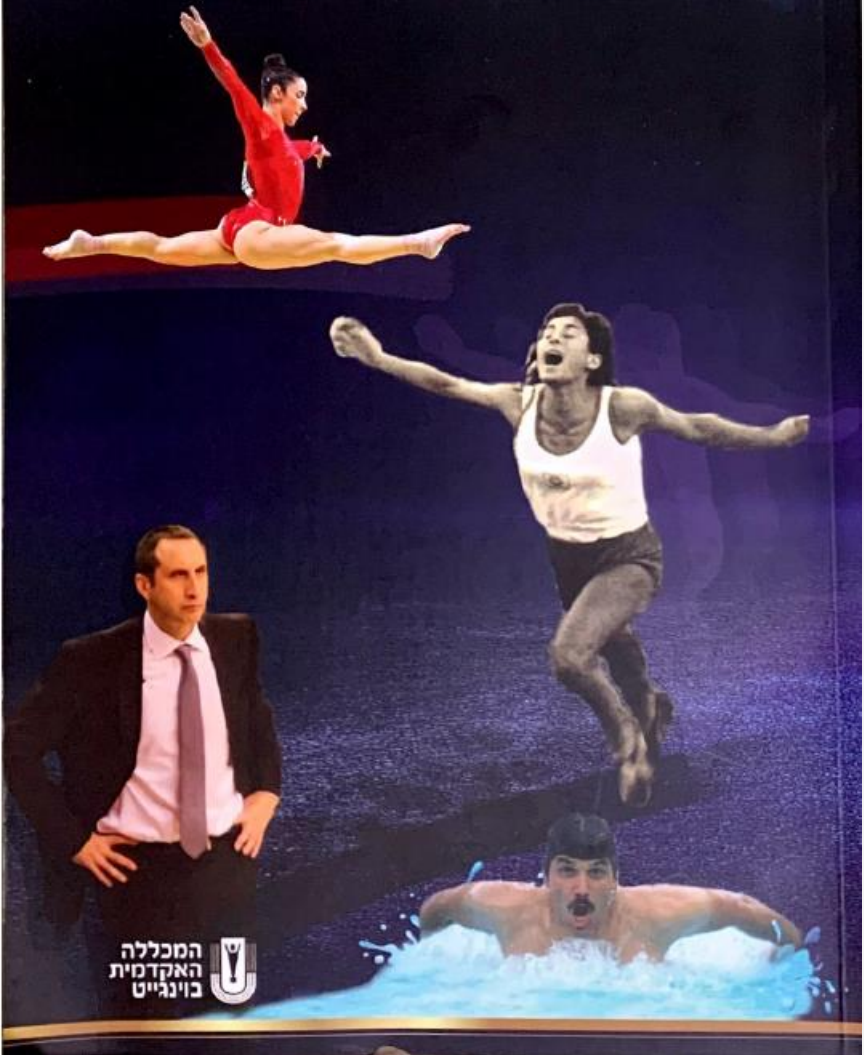
YORAMAHARONI@GMAIL.COM

טלפון: 0523-794451

ספורטאים יהודים בולטים במכביות ובמשחקים האולימפיים

חיים קאופמן אפרים זינגר הילה דוידוב ירון הרלב
יורם אהרוני רוגי לידור אודי כרמי

ההרצאה מבוססת על פרק ד':

”ספורטאים יהודים בולטים במשחקים האולימפיים”

מאת: יורם אהרוני וד"ר חיים קאופמן

דוגמאות לספורטאים יהודיים שהצטיינו במשחקים האולימפיים שלא נכללו בפרק

הכנסת מבחני נשיות

• האחיות תמרה ואירינה פרס

אתלטיות מברה"מ שזכו במדליות זהב
במשחקים האולימפיים ברומא 1960 וטוקיו
1964.

פרשו מפעילות ב-1966 כאשר הוכנסו מבחני
הנשיות.

קשור גם לנבחרת הפולנית בשליחים שבה
הייתה אירנה שווינסקה.

סו בירד

• סו בירד

כדורסלנית מארה"ב, 4 מדליות זהב

אולימפיות בשנים 2004-2016

לא מזדהים כיהודים

• מריה גורושובסקייה (1921-2001)

מתעמלת מברה"מ, מנצחת הקרב-רב בהתעמלות במשחקי הלסינקי 1952 שעובדת היותה יהודייה נתגלתה רק כאשר עלתה לישראל ב-1990.

למה לא הזדהתה כיהודייה כל השנים ומה גרם לה לגלות את יהדותה?

התשובה לא פשוטה כי השלטון הקומוניסטי בברה"מ אסר כמעט כל צורה של חיים יהודיים והייתה אפליה נגד יהודים בתחומים רבים.

אלופים אולימפיים שגם ילדיהם זכו במדליות אולימפיות

• אווה סקלי - שחינית יהודית מהונגריה (1927-2020)

ניצחה במשחה 200 מטר בסגנון חזה בהלסינקי 1952. היו אז רק חמישה מקצועות שחיה לנשים. לא היה משחה של 100 מ' חזה ולא היו משחי מעורב אישי ומעורב קבוצתי.

בעלה היה שחקן כדורמים עם 5 מדליות אולימפיות והבת שלהם, אנדריאה גירמאטי, זכתה בשתי מדליות (כסף וארד) במשחקי מינכן.

אנדריאה גירמאטי היא המדליסטית האולימפית היחידה ששני הוריה היו אלופים אולימפיים.

למה יש כל כך מעט אלופים אולימפיים שגם ילדיהם זכו במדליות אולימפיות?

האם להיות הבן של.. או הבת של.. מסייע או מפריע לילד הספורטאי?

עד כמה משפיעה התורשה על ההישגים בספורט?

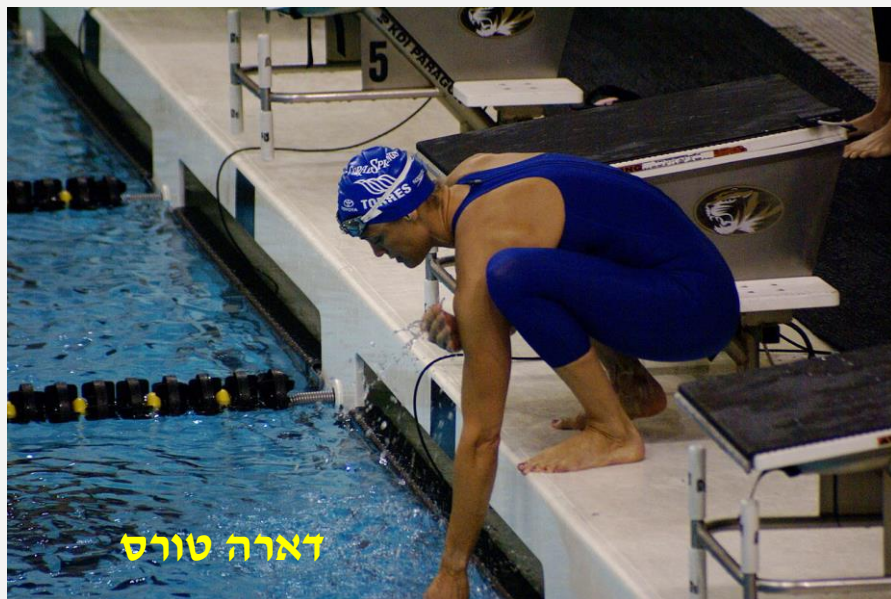

אווה סקלי

ב. מי הגדול מכולם?

- לדעתי שאלה שאין לה מקום למרות שמרבים לעסוק בה.
- יש הרואים במספר המדליות האולימפיות קריטריון חשוב לדירוג הספורטאים הטובים וזה קריטריון מאד בעייתי.
- ברשימת הזוכים בהרבה מדליות אולימפיות בולטים בעיקר שחיינים ומתעמלים כי במקצועות האלה אפשר לצבור הרבה מדליות.
- יש 29 ספורטאים שזכו ב-10 מדליות ומעלה במשחקי הקיץ האולימפיים מהם 13 מתעמלים ו-9 שחיינים. לעומת זאת במקצועות כמו שייט, ג'ודו, היאבקות, טריאתלון משחקי כדור ועוד, כל ספורטאי יכול להשיג רק מדליה אחת בכל מהדורה של משחקים.
- יש כאן גם עניין של תקופות. לדוגמה ב-1924 פאבו נורמי זכה באותו היום בניצחונות בריצות ל-1500 ו-5000 מ' והיום זה לא יעלה על הדעת. הוא גם לא רץ נגד אתיופים וקנייתים.

לדעתי לא ראוי לעסוק בכלל בשאלה "מי הגדול מכולם" ואני מביא דוגמאות לנושאים שלדעתי כן רצוי לעסוק בהם.

דארה טורס

מרק ספיץ

ג. באילו ימים לא ראוי שספורטאים יהודים ישתתפו בתחרויות ספורט?

מאיר פרינשטיין

הרולד אברהמס

- **ממאיר פרינשטיין** נמנעה ההשתתפות בגמר הקפיצה לרוחק במשחקי פריס 1900 מאחר שהאוניברסיטה שאותה ייצג התנגדה לכך ואילו ספורטאי אחר מארה"ב התייצב לגמר ועבר בס"מ אחד את הישגו של פרינשטיין מהמוקדמות.

- **הרולד אברהמס** שניצח בריצת 100 מטר נהנה אולי מפרישתו של אריק לידל מריצת 100 מטר מאחר שהגמר היה ביום ראשון אך מצד שני לידל לא השתתף מאותה סיבה גם במרוץ השליחים 100X4 ואיתו אולי יכלו אצני בריטניה לזכות בזהב בשליחים.

יום הכיפורים וחשיבותו לעם היהודי.

- מדינת ישראל אוסרת על ספורטאים המייצגים את המדינה להשתתף בתחרויות ביום הכיפורים וכבר היו מקרים של ספורטאים שנמנעה מהם ההשתתפות במשחקים האולימפיים מסיבה זו.
- יואל סלע ואלדד אמיר ויתרו על שיוט ביום הכיפורים במשחקים האולימפיים סיאול 1988 ובכך הקטינו מאד את סיכוייהם למדליה אולימפית ובסופו של דבר דורגו במקום הרביעי. לעומתם **האחים טורטן** יצאו לשייט ביום הכיפורים באותם משחקים והורחקו מפעילות.
- **אבי כהן** ז"ל שיחק במדי קבוצתו האנגלית ביום הכיפורים והדבר עורר סערה בארץ.

יום הזיכרון לחללי צה"ל, יום השואה, תשעה באב ושבת.

לאחרונה פנתה **ביטי דויטש** למארגני משחקי טוקיו להזיז את המרתון משבת.

בתמונה משמאל שחקן הבייסבול היהודי, סנדי קופקס, שהחליט לא לשחק ביום כיפור בסדרת הגמר של הליגה האמריקאית בבייסבול בשנת 1965.

SANDY KOUFAX

PITCHER

L.A. DODGERS

ד. האם ארץ ישראל וספורטאים יהודיים היו צריכים להשתתף במשחקי ברלין 1936 והאם בכלל ראוי להחרים תחרויות ספורטיביות?

- **הלנה מאייר ורודי בל** היו היהודים היחידים במשלחות של גרמניה למשחקי החורף והקיץ האולימפיים ב-1936. ספורטאים יהודיים אחרים שהשתתפו במשחקים במשלחות כמייצגי מדינות אחרות כמו הסייפת **אילונה אלק**.

- היו גם ספורטאים יהודיים שרצו להשתתף ונמנעה מהם ההשתתפות ולא רק על ידי הגרמנים וזכורה במיוחד הפרשה של רצי השליחים מארה"ב **גליקמן וסטולר**.

- **מדינת ישראל החרימה את משחקי מוסקבה 1980** באחת התקופות הבעייתיות של התנועה האולימפית.

ה. איך ספורטאיות ששרדו את השואה כמו אגנס קלטי ואווה סקלי
הצליחו אחריה להתעלות ולזכות במדליות אולימפיות בגיל מבוגר?

אגנס קלטי ואווה סקלי, שתיהן זכו לחיים ארוכים,
קלטי נמצאת בשנתה המאה וסקלי נפטרה השנה בגיל 93.

ו. נאמנות למדינה וזהות יהודית

מתקשר לסיפור של **אלו כץ** שעזב את פינלנד כדי להצטרף למועדון יהודי בברלין. השתלבות של ספורטאים יהודיים בחברה המקומית מול ציונות.

האם היה ויש צורך במועדוני ספורט יהודיים ובהסתכלות הפוכה: שילוב ספורטאים לא יהודיים בספורט הישראלי וייצוג ישראל במשחקים האולימפיים על ידי יהודים שמעולם לא חיו בישראל.

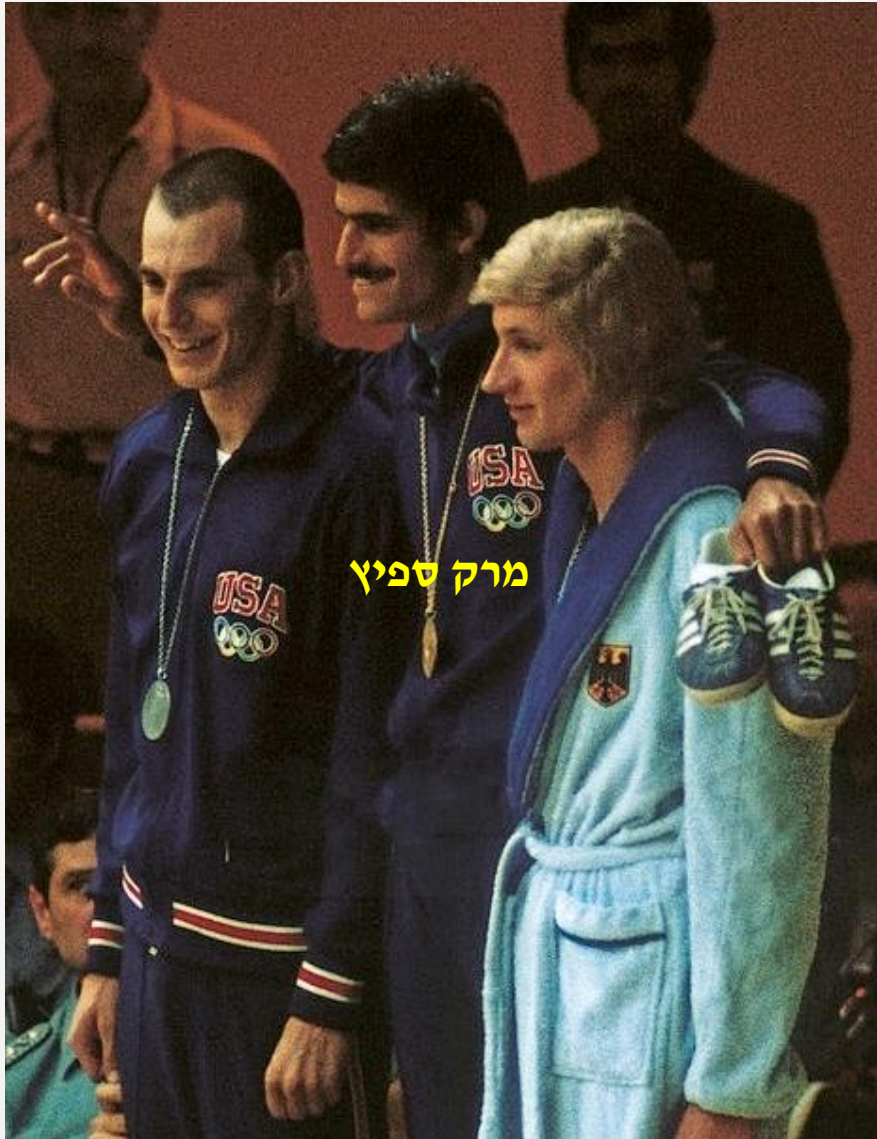
מתקשר גם לספורטאים ישראלים שעזבו את הארץ כדי לייצג מדינות אחרות כמו **אליס שלזינגר ודניאלה קרוקובר** שהתמודדו ביניהן בגמר המכביה בג'ודו בשנת 2007.

קשור גם ל**יצחק ברגר** שנולד בארץ, עבר את מלחמת העצמאות כילד בירושלים הנצורה וזכה במדליות במדי ארה"ב.

האם היה לו סיכוי להפוך לאלוף אולימפי בישראל של שנות ה-50 וה-60?

ז. למה מרק ספיץ פרש מפעילות בגיל 22?

מתקשר לנושא החובבות והאיסורים הרבים שהוטלו על ספורטאים אולימפיים עד לשנות ה-90 של המאה הקודמת. לספורטאים היה אסור לקבל שכר על פעילותם הספורטיבית ולקבל פרסי כסף על ניצחונות וגם הוטלו עליהם איסורים כמו האיסור לפרסם מוצרים או אפילו לקבל שכר על כתיבת מאמר בעיתון אם הם לא היו עיתונאים במקצועם.

ח. למה אירנה שווינסקה עברה לריצת 400 מטר לקראת משחקי מונטריאול 1976?

במשחקי טוקיו 1964, בגיל 18 היא זכתה במדליית הכסף בקפיצה לרוחק. ההכנה הספורטיבית שלה הייתה רחבה בהיקפה.

המעבר לריצת 400 מאחר שהיו טובות ממנה ב-100 ו-200 והיא כבר מיצתה את עצמה במרחקים האלה.

ריצת 400 הרבה יותר קשה מריצות 100 ו-200 מטר וגם האימונים הרבה יותר קשים.

